

Managing Interaction with Children in the Home Quarantine In the COVID 19 Pandemic; Qualitative Study with Mothers in Arak City

Ahmad Kalateh Sadati*: Assistant Professor, department of sociology, faculty of social Sciences, Yazd University, Yazd, Iran. asadati1392@gmail.com

Razieh Jiriaei: M.A. student of social work, department of sociology, faculty of social sciences, Yazd University, Yazd, Iran.

Mehdi Zanganhe: M.A. student of social work, department of sociology, faculty of social sciences, Yazd University, Yazd, Iran.

Abstract

Introduction: The COVID 19 outbreak had a profound effect on families, especially during the quarantine time. One of the important issues is how to manage the relationship between parents and children in this situation. This study aims to explore how mothers interact with their children in this condition.

Methods: This is a qualitative study that was conducted with fifteen mothers in Arak in May 2020. Interviews were conducted in a semi-structured manner and the data were analyzed by thematic analysis.

Results: The results showed that the most important concern of parents in-home quarantine conditions are how they interact with their children. The five themes that showed how parents interact with their children are conversation and empathy, literacy and skills, leisure and entertainment, adaptation and relaxation, information management.

Conclusions: Based on the results, it can be said that parents have tried to creatively control their children's anxiety to a large extent, and on the other hand, to meet their leisure needs. These strategies can be analyzed by social work experts and family policymakers.

Keywords

COVID 19 Outbreak

Parent-Child Relationship

Skills

Home Quarantine

*Corresponding Author
Study Type: Original
Received: 25 Aug 2020
Accepted: 14 Mar 2021

Please cite this article as follows:

Kalateh Sadati A, Jiriaei R, and Zanganhe M. Managing interaction with children in the home quarantine in the COVID 19 pandemic; Qualitative Study with Mothers in Arak City. Quarterly journal of social work. 2019; 9 (3); 39-47

مدیریت تعامل با فرزندان در قرنطینه خانگی در همه گیری کووید ۱۹؛ مطالعه کیفی با مادران در شهر اراک

احمد کلاته ساداتی*: استاریار، گروه جامعه‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه یزد، یزد، ایران. asadati1392@gmail.com

راضیه جیریایی: دانشجوی ارشد مددکاری اجتماعی، گروه جامعه‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه یزد، یزد، ایران.

مهدی زنگنه: دانشجوی ارشد مددکاری اجتماعی، گروه جامعه‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه یزد، یزد، ایران.

واژگان کلیدی

همه‌گیری کووید ۱۹

ارتباط والدین فرزندان

مهارت

قرنطینه خانگی

چکیده

مقدمه: همه‌گیری کووید ۱۹ بر خانواده‌ها به‌خصوص در شرایط قرنطینه تأثیرات بسیار زیادی گذاشته است. یکی از مسأله‌های مهم، شیوه مدیریت رابطه والدین با فرزندان در این شرایط است. هدف پژوهش کشف و واکاوی شیوه تعامل مادران با فرزندان در شرایط کرونا بود.

روش: پژوهش به روش کیفی و با رویکرد تحلیل مضمونی انجام شد. داده‌ها در اردیبهشت و خرداد ماه، فاز اول همه‌گیری در ایران با معیار اشباع با پانزده مادر خانواده ساکن شهر اراک و به روش مصاحبه نیمه‌ساختاریافته گردآوری شد. داده‌ها به روش تحلیل مضمون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

نتایج: یافته‌هایی پژوهش نشان‌دادند در شرایط قرنطینه خانگی مهمترین دغدغه والدین، نحوه تعامل با فرزندان است. پنج مضمون به‌دست آمده: گفتگو و همدلی، دانش و مهارت، فراغت و سرگرمی، سازگاری و آرامش، مدیریت اطلاعات، شیوه‌های تعامل والدین با فرزندان را نشان می‌دهد.

بحث و نتیجه‌گیری: بر اساس نتایج می‌توان گفت که والدین تلاش داشته‌اند به‌صورت خلاقانه از یکسو اضطراب فرزندان خود را تا حدود زیادی کنترل کنند و از سوی دیگر نیازهای فراغت آن‌ها را پاسخگو باشند. این راهبردها، می‌تواند توسط صاحب نظران مددکاری اجتماعی و سیاستگذاران حوزه خانواده مورد استفاده قرار گیرد.

* نویسنده مسئول

نوع مطالعه: پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۶/۰۴

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۲/۲۴

احمد کلاته ساداتی، راضیه جیریایی و مهدی زنگنه. مدیریت تعامل با فرزندان در قرنطینه خانگی در همه‌گیری کووید ۱۹؛ مطالعه کیفی با مادران در شهر اراک. فصلنامه مددکاری اجتماعی، ۱۳۹۹؛ ۹ (۳):

۳۹-۴۷

نحوه استناد به مقاله:

مقدمه

کرونا و ویروس‌ها خانواده بزرگی از ویروس‌ها هستند، که از بیماری سرماخوردگی گرفته تا بیماری‌های شدیدتر همانند سندرم تنفسی خاورمیانه و سندرم حاد تنفسی را شامل می‌شود. [۱] شیوع ناگهانی کرونا از چین به بیش از سی کشور، شوکی برای جامعه جهانی و به‌ویژه سیاست‌گذاران بهداشت در سراسر جهان بوده است. ویروس کرونا در ایران به صورت رسمی در سی بهمن ۱۳۹۸ تایید شد. برای مثال در ایران آمار نشان می‌دهد که در تاریخ ۲۳/۱۰/۱۳۹۹ تقریباً ۱,۲۹۲,۶۱۴ نفر مبتلا شده‌اند، که از این تعداد ۱,۰۱۸,۷۳۶ نفر بهبود یافته و متأسفانه ۵۶,۲۶۲ نفر جان خود را از دست داده‌اند. [۲] بسیاری از مساله‌های اجتماعی و اقتصادی با شیوع این بیماری گره خورده است. شوک ایجاد شده از کرونا ویروس بسیار گسترده‌تر و قوی‌تر از موارد مشابه همین دسته از ویروس‌ها از جمله سندرم حاد تنفسی، آنفلوآنزای پرندگان و آنفلوآنزای خوکی در سال‌های گذشته بود. [۱] شیوع خاص و سریع ویروس کرونا نشان می‌دهد، که چگونه یک مساله بیولوژیکی و اپیدمیولوژیکی می‌تواند به یک موضوع اجتماعی، اقتصادی و سیاسی تبدیل شود. یکی از مهمترین عواقب شیوع ویروس کرونا، ایجاد اضطراب اجتماعی در سراسر جهان است. [۱] این امر نگرانی‌های جدی برای شهروندان در همه کشورها حتی در جوامع بدون شیوع، ایجاد کرده‌اند. مخاطرات اجتماعی بخشی از زندگی روزمره هستند. اگرچه زنان باردار، خانواده‌های دارای فرزند، افراد مسنتر، افراد دارای معلولیت و افراد کم درآمد از آسیب‌های شدیدتر در اپیدمی و بلایای طبیعی رنج می‌برند. [۱] شیوع ویروس کرونا و پیامدهای اجتماعی و مرتبط با سلامت آن باید به‌عنوان یکی از مهمترین وقایع اجتماعی بشر در قرن بیست و یک در نظر گرفته شود. آنچه این شیوع را متمایز کرده است، احساس جهانی ضعف در زندگی بیولوژیک انسان و نیاز به "جامعه استریل" و به دور از هرگونه مخاطره، می‌باشد. [۱] رویای جامعه ایمن و سالم اساساً در تقاضای بشر برای زندگی جاودان پایه‌گذاری شده است. این موضوع در بین ارتباطات بین اعضای خانواده‌ها نیز منجر به رفتارهای جدید و غیر منتظره شده است که نیاز به مدیریت و آموزش‌های جدید دارد. [۱]

خانواده نگرش‌ها و ارزش‌ها را تعریف می‌کند. از آنجا که جامعه متشکل از خانواده‌هاست محققان اجتماعی معتقدند که توصیف دقیق ویژگی‌های هر جامعه مستلزم مطالعه عمیق و روشن کیفیت روابط خانوادگی موجود در آن جامعه است، بنابراین برای اینکه از خانواده‌های سالمی برخوردار باشیم لازم است عوامل مختلفی که در سلامت خانواده نقش دارد را مورد بررسی و شناخت قرار دهیم. [۳] بالاترین سطح عملکرد خانواده زمانی به دست می‌آید که اضطراب در سیستم پایین باشد و هر یک از والدین رابطه عاطفی نسبتاً خوبی با اعضای خانواده خود داشته باشند. [۳] مدارا، رفتار مفید و موثر آدمی در تطبیق با محیط فیزیکی و روانی، به‌گونه‌ای است که تنها با تغییرات محیطی هم‌رنگی نکرده و به پیروی ناهشیار از آن کفایت نکند و خود نیز بتواند بر محیط تاثیر گذاشته و آن را به‌گونه‌ای مناسب تغییر دهد. [۴] مدارا همچنین توانایی آمیزش، انطباق، مطالعه، همکاری و کنار آمدن با خود، محیط و دیگران نیز تعریف شده است. [۵] انسان سازگار کسی است که از سلامت روانی برخوردار باشد اما تغییرات فشرده و سریع، معمولاً به قابلیت سازگاری فرد را به‌طور جدی خدشه وارد می‌کند و در نتیجه احتمال تضاد، تعارض، استرس و سردرگمی را افزایش می‌دهد. [۶] دورکیم در مطالعه خود بر روی خودکشی، یکی از مهمترین مطالعات تجربی جامعه‌شناسی کلاسیک را در حیطه سلامت روان مطرح کرده است. وی در این مطالعه سعی داشته است بدون در نظر گرفتن خصیصه‌های روان‌شناختی و زیست‌شناختی این افراد، ثابت کند سلامت روان در میان مقوله‌های اجتماعی متفاوت، به جهت رابطه افراد با نیروهای اجتماعی تغییر می‌کند. در دیدگاه وی زمینه‌های اجتماعی یکپارچه، شامل هنجارهای منصفانه‌ای است که رفتارها و روابط انسان‌ها را تنظیم کرده و به وضعیت‌های روانی رضایت‌مند سوق می‌دهد. تغییرات ناگهانی در زندگی اجتماعی غالباً فرد را به شکستن ارزش‌ها و هنجارها سوق می‌دهد و متعاقباً منجر به پریشانی روانی می‌گردد. برای دورکیم پیوندهای اجتماعی میانه نه خیلی ضعیف و نه خیلی سرکوب کننده، سلامت روان فرد را به حداکثر می‌رسانند. نهادهای اجتماعی خوب، مانند خانواده افراد را به جامعه متصل می‌کند به نحوی که آن‌ها احساس انزوا نکنند و خود را عضوی از جمع بدانند. [۷] علی اکبری و همکاران ۱۳۹۹ تحقیقی با هدف بررسی پیامدهای روحی و اجتماعی افراد آلوده به کرونا ویروس در شهر بوشهر با روش نمونه‌گیری هدفمند هشت نفر (شش مرد و دو زن) انجام دادند. نتایج پژوهش نشان داد، عواقب روان‌شناختی این بیماری شامل احساسات منفی مانند ترس از مرگ، افسردگی و اضطراب، کاهش فعالیت‌های اجتماعی، احساس طرد

شده و والدین مشکلات بیشتری را گزارش کرده‌اند. [۱۲]

ترس از قرار گرفتن در معرض بیماری کرونا و ویروس منجر به نگرانی و استرس در بین افراد خانواده‌ها شده است. به طوری که مردم برای فرار از ویروس قرنطینه خانگی را تجربه می‌کنند و همین امر ارتباط موثر بین فردی، در بین خانواده‌ها را تحت تاثیر قرار داده است. نظر به اینکه خانواده‌هایی که دارای فرزند خردسال و نوجوان هستند قرنطینه خانگی را بیشتر با فرزندانشان تجربه می‌کنند، در این پژوهش سعی شده است تا ارتباط بین والدین و فرزندان را در قرنطینه کرونا و ویروس مورد بررسی قرار دهد تا مهارت‌های ارتباطی والدین با فرزندانشان مورد بررسی و شناسایی قرار گیرد. مطالعات در زمینه تاثیر همه‌گیری بر خانواده‌ها نشان می‌دهد که یکی از مهمترین دغدغه والدین موضوع فرزندان است. بدین لحاظ این پژوهش با هدف واکاوی شیوه تعامل مادران با فرزندان در شرایط کرونا و پاسخگویی به این موارد است: واکنش والدین نسبت به بیماری کرونا و ایجاد آرامش و کاهش ترس و نگرانی فرزندان. نوع ارتباط والدین با فرزندان و مهارت‌های ارتباطی مورد استفاده آنان. احساسات والدین در مورد کرونا و شیوه ابراز آن در مقابل کودک. برنامه والدین برای آگاه‌سازی و حفظ سلامت فرزندان. نحوه حمایت والدین از فرزندان و گفتگو و همدلی با آنان. عکس‌العمل والدین نسبت به اطلاعات و شنیده‌های فرزندان درباره کرونا.

توسط جامعه، کاهش ارتباط موثر با خانواده و جامعه و انگ تجربه شده توسط بیمار و خانواده او است. [۸] شادمهر و همکاران ۱۳۹۹ پژوهشی توصیفی با هدف بررسی نقش استرس ذهنی درک شده در سلامت افراد مشکوک به کووید-۱۹. (جامعه آماری این مطالعه از نوع همبستگی راسد و سی و چهار نفر از زنان که با علامت‌های مشکوک به کووید-۱۹ مانند اختلالات تنفس، آبریزش بینی، سرفه خشک، سرگیجه، گلودرد، میالژی و تب در سال ۱۳۹۹ به بیمارستان صیاد شیرازی شهر گرگان مراجعه کرده بودند)، انجام دادند. نتایج این مطالعه نشان‌داد، اعضای خانواده آنان در زمان قرنطینه خانگی استرس قابل توجهی را تجربه می‌کنند. [۹]

چونگ و همکاران ۲۰۲۰ پژوهشی با هدف بررسی استرس والدین با توجه به همه‌گیری کرونا و ویروس و محدودیت‌هایی که در این شرایط برای نگهداشت کودکان در خانه به وجود آمده است انجام دادند. داده‌ها را از دو یست و پنجاه و هشت والد ساکن سنگاپور با استفاده از نظرسنجی‌های آنلاین جمع‌آوری کردند. نتایج نشان‌داد که استرس والدین در قرنطینه افزایش پیدا کرده است که این امر منجر به برخورد خشن والدین با کودکان در خانه شده است. [۱۰] پاتریک و همکاران ۲۰۲۰ تحقیقی با هدف بررسی ملی تعیین چگونگی تاثیر اقدامات همه‌گیر و تسکین‌دهنده بر سلامتی جسمی و عاطفی والدین و فرزندان در ایالات متحده تا اوایل ژون سال ۲۰۲۰ انجام دادند. این ارزیابی ملی، وضعیت سلامت، وضعیت بیمه، امنیت غذایی، استفاده از منابع کمک‌های غذایی عمومی، مراقبت از کودکان و استفاده از خدمات مراقبت‌های بهداشتی والدین با فرزندان زیر هجده سال را از زمان شروع بیماری همه‌گیر مورد بررسی و تغییرات آنرا اندازه‌گیری کرد. والدین سلامت روان خود را ضعیفتر گزارش کردند و چهارده درصد از آن‌ها بدتر شدن سلامت رفتاری را با فرزندان خود گزارش کرده‌اند. [۱۱] اسپینلی و همکاران ۲۰۲۰ تحقیقی را با هدف بررسی تاثیر عوامل خطر مرتبط با تجربه شیوع کووید-۱۹ بر بهزیستی والدین و فرزندان بین دو تا چهارده ساله خانواده‌های ایتالیایی از طریق نظرسنجی آنلاین انجام دادند. نتایج نشان‌داد که تاثیر قرنطینه بر مشکلات رفتاری و عاطفی کودکان توسط والدین باعث افزایش استرس والدین و کودکان

روش

پژوهش حاضر به روش کیفی و با رویکرد تحلیل مضمونی انجام شد. داده‌ها در ماه‌های اردیبهشت و خرداد فاز اول همه‌گیری در ایران با معیار اشباع با پانزده مادر خانواده ساکن شهر اراک و به روش مصاحبه نیمه‌ساختاریافته گردآوری شد. قبل از شروع هر مصاحبه توضیحات لازم در باره موضوع، اهداف پژوهش، نقش پژوهشگر و اهمیت اطلاعاتی که از مصاحبه به دست می‌آید برای مصاحبه شونده ارائه می‌شد. شرکت‌کنندگان می‌توانستند اسم حقیقی خود و یا فرزندانشان را ذکر نکنند. آنان کاملاً آگاهانه در وضعیت مناسب سلامت در مصاحبه شرکت کردند. ضبط مصاحبه‌ها با اجازه شرکت‌کنندگان صورت گرفت. برای رعایت بیشتر موازین اخلاقی و رازداری به آنان اطمینان داده شد که کلیه اطلاعات جمع‌آوری شده از افراد

جدول (۱) ویژگی مادران شرکت کننده

ردیف	کد شناسه	سن	میزان تحصیلات	وضعیت اشتغال	تعداد فرزندان
۱	الف	۳۵	دیپلم	خانه‌دار	۲
۲	ب	۳۸	دکتری	کارمند	۳
۳	پ	۳۰	سیکل	خانه‌دار	۱
۴	ت	۴۰	سیکل	خانه‌دار	۲
۵	ث	۴۰	دیپلم	خانواده	۱
۶	ج	۴۵	ارشد	معلم	۱
۷	چ	۳۲	لیسانس	خانه‌دار	۱
۸	ح	۳۵	لیسانس	کارمند	۱
۹	خ	۴۰	دیپلم	خانه‌دار	۳
۱۰	د	۳۰	دیپلم	خانه‌دار	۲
۱۱	ذ	۳۲	فوق دیپلم	کارمند	۱
۱۲	ر	۳۵	دیپلم	شاغل	۱
۱۳	ز	۳۷	دیپلم	خانه‌دار	۲
۱۴	ژ	۳۵	دیپلم	خانه‌دار	۲
۱۵	س	۳۲	دیپلم	خانه‌دار	۲

به صورت محرمانه نگهداری می‌شوند و در صورت انصراف از همکاری، در هر مرحله از

کار می‌توانند از پژوهش خارج شوند. همچنین در صورت خروج، کلیه اطلاعات مربوط به آنان نیز از تحلیل‌ها خارج خواهد شد.

ملاک ورود: مادران دارای فرزند شش تا دوازده سال، در بازه سنی بیست پنج تا چهل سال، خانه‌دار یا کارمند.

ملاک خروج: مشکلات جسمی، روانی و اجتماعی.

ابزار پژوهش

ابزار گردآوری داده‌ها در این پژوهش مصاحبه نیمه‌ساختار یافته بود. از شرکت کنندگان پرسش‌هایی درباره نوع ارتباط با فرزندانشان در زمان قرنطینه بیماری کرونا، تجربه انواع مختلف مهارت‌های ارتباطی که با فرزندانشان در این مدت داشتند پرسیده شد. سوال‌های اختصاصی نیز با توجه به شرایط ویژه هر مورد جهت تکمیل اطلاعات مطرح شد. روش تحلیل در این پژوهش به لحاظ ماهیت و کیفیت آن روش تحلیل مضمونی بود. روش تحلیل مضمون انواع مختلف دارد که در این پژوهش با ترکیبی از روش پیشنهادی کینگ و هاروکس (۲۰۱۰)، براون و کلارک (۲۰۰۶) و آتراید-استیرلینگ (۲۰۰۱) فرایند گام‌به‌گام و جامعی جهت تحلیل مضمون، عرضه شد. در این پژوهش، فرایند تحلیل مضمون در قالب سه مرحله، شش گام و بیست اقدام انجام شد. [۱۳] گام‌های شش‌گانه تحقیق حاضر مطابق ذیل انجام شده است. گام یکم آشنا شدن با داده‌ها متن رونویسی شده. گام دوم ایجاد کدهای اولیه و کدگذاری. گام سوم جستجو و شناخت مضامین. گام چهارم ترسیم شبکه مضامین با استفاده از مضامینی که در گام قبل شناخته شد. گام پنجم تحلیل شبکه مضامین. گام ششم تدوین گزارش.

یافته‌ها

نتیجه تحقیق نشان داد که یکی از مهمترین مساله والدین و مادران در همه‌گیری کرونا، چگونگی ارتباط با فرزندان است. از آنجا که والدین و فرزندان زمان زیادی را در کنار یکدیگر هستند، ایجاد فضای تعاملی جدید در روابط خانواده بعثت قرنطینه از یک سو، دغدغه‌های والدین راجع به بیماری و اخبار و اطلاعات که از رسانه‌ها پخش می‌شود از سوی دیگر به شکل‌گیری کنش‌های خلاقانه خاصی انجام‌میده است، تا مادران بتوانند به هر شکل ممکن جو را کنترل کنند. طبیعتاً در فضای جدید والدین بایستی ارتباط بهتر و مبتنی بر تعامل و گفتگوی بیشتری نسبت به گذشته داشته باشند. چرا که تفاهم نداشتن باعث دلخوری‌ها و ایجاد خلل در رابطه والدین با فرزندان شده که پیامد آن در شرایط قرنطینه خانگی و فاصله‌گذاری اجتماعی فشارهای مضاعفی است که به خانواده وارد می‌گردد. پنج مضمون اصلی در مقاله حاضر به دست آمد که در جدول شماره دو نشان داده شده است.

گفتگو و همدلی: در شرایط همه‌گیری کووید ۱۹ والدین نیازمند ارتباط بهتر مبتنی بر همدلی با فرزندان می‌باشند. از یک سو نگرانی‌ها و اضطراب‌های ناشی از اخبار که از همه‌گیری سخن به میان می‌آوردند و از سوی دیگر شکل‌گیری تعاملات بیشتر و گسترده‌تر در قرنطینه خانگی، والدین را به این نتیجه رسانده که اگر ارتباط خوبی با فرزندان خود نداشته باشند، می‌تواند باعث پیامدهای نگران کننده‌ای برای آن‌ها و فرزندان شوند. طبق گفته‌های مشارکت‌کنندگان، یکی از راهبردها، ایجاد فضای گفتگو و همدلی در شرایط قرنطینه است. این مضمون متشکل از سه مقوله صمیمیت، گفتگو و شنوندگی است. صمیمیت بدین معناست که والدین، تلاش می‌کردند نسبت به گذشته ارتباط بهتر و صمیمی‌تری با فرزندان داشته باشند. طبیعی است که چنین امری نیازمند گفتگوست. در فضای غیرکرونا، بخش اعظم زمان روزانه در اختیار فرزندان بود که در کنش‌هایی چون رفتن به مدرسه یا بازی یا فعالیت‌های ورزشی می‌گذشت. در نبود چنین شرایطی تمامی این زمان با والدین صرف می‌شد. طبیعی است که والدین نیازمند

جدول (۲) کنش های والدین-فرزندان در همه گیری کووید ۱۹ در اراک

مقوله اصلی // مقوله (مفهوم / مفهوم) // ... // مقوله (مفهوم / مفهوم) // ... // مقوله (مفهوم / مفهوم) // ...

گفتگو و همدلی // صمیمیت (گفتگوی صمیمی / مرور خاطرات) // گفتگو (صحبت و گفتگوی منطقی / مکالمه سنجیده / مرور خاطرات) // مهارت شنوندگی (صحبت / شنونده خوب بودن / گوش دادن فعال / گوش دادن به علاقه های فرزندان)

سواد و مهارت // سواد سلامت (تاکید بر بهداشت / دیدن فیلم های آموزشی / عرضه اطلاعات بهداشتی بیشتر / تبادل نظر با یکدیگر در مورد بیماری) // نقش دهی (آموزش کارهای مختلف / خود مدیریتی فرزندان / سپردن مسوولیت به آن ها / سپردن یکسری کارهای منزل / تشویق به مشارکت در کارهای منزل / سپردن مرتب کردن اسباب بازی ها)

فراغت و سرگرمی // سرگرمی (انجام برنامه های سرگرمی / انجام کارهای سرگرم کننده) // بازی (بازی کردن در منزل / انجام بازی های دوفرنه / انجام بازی خلاقانه / انجام بازی های فکری) // فراغت (دیدن فیلم / دیدن انیمیشن / برنامه های تشویقی / برنامه ریزی برای آینده)

سازگاری و آرامش // ارتقای روانی (روحیه قوی / روحیه شاد داشتن) // امیدبخشی (صحبت در خصوص آینده / امید به آینده) // حفظ آرامش (زدودن نگرانی ها / حفظ کردن آرامش / کنترل احساسات / ایمان و توکل به خدا / خویشتن داری) // صبر (صبر و شکیبایی / همدلی و حمایت / برخورد ملایم و با آرامش / مدارا و درک کردن)

مدیریت اطلاعات // سانسور (پرهیز از عرضه اطلاعات / دنبال نکردن خبرها / پنهان کردن خبر / ساده سازی خبرها / فانتزی کردن خبرها) // پیگیری شخصی اخبار (وسایل ارتباط جمعی / رسانه ها / اتکا به رسانه های خبری در فضای مجازی) // گزینش اخبار (عرضه اطلاعات / عرضه اطلاعات صحیح / عرضه آمارهای امیدوارکننده)

از درساش عقب نمونه خدا را شکر الان خیلی بهتر می تونه داخل خونه با برنامه تکالیفش و تفریحش را انجام بده. " مصاحبه شونده کد ج. "خب راستش سن بچه ها متفاوت، دخترم را بیشتر کاردستی، کارهای خونه، آشپزی، حتی یک روز بهش خیاطی آموزش دادم، دوخت و دوز را آموزش دادم و یک سری کارهای سختتری را که نمی تونست تو خونه انجام بده می سپردم دست دخترم و می رفتم اداره ظهر که می اومدم این کار را انجام داده بود. چون اوقات فراغتتون بیشتر بود من هم بیشتر ازتون می خواستم تو کارهای خونه کمک کنند. " مصاحبه شونده کد ب؛ "بهشون آموزش دادم که مسوول کارهای خودشون باشند، وسایل شخصیشون را خودشون باید جمع کنند، مثل لباسشون، رخت خواب و اسباب بازی، کتاب، همه چیز را کامل می دونند طبق قبل ازتون می خواستم انجام بدن. " مصاحبه شونده کد ز.

فراغت و سرگرمی: سومین مضمون به دست آمده، فراغت و سرگرمی بود. از آنجایی که در

مهارت گفتگوی بیشتری در این زمینه بودند. روابط والدین با فرزندان نیازمند شنوندگی بیشتر والدین است. این بدان معناست که روابط قدرت در خانواده در فضای کرونا، متفاوت از فضای غیرکروناست. به علت نیاز والدین به گفتگو با فرزندان، لازم است شنونده خوبی باشند، تا فرزندان بتوانند وارد فضای گفتگو و همدلی با والدین شوند. "انگار وحشت داشت از اینکه بره بیرون، می گفت بریم بیرون کرونا می گیریم، بچم فکر می کرد یک موجود واقعی وجود داره که آسیب می رسونه بعد با هم صحبت کردیم، گفتم نه ماما بین اینم مثل آنفولانزا و سرماخوردگی هست که باید یکسری از نکات بهداشتی را رعایت کنیم که مریض نشیم. " مصاحبه شونده کد الف "سعی کردم که وقتی در این رابطه حرفی می زنه شنونده خوبی براش باشم. بیشتر اوقات درباره تفریحات و کلاس هایی که قبلا داشت صحبت می کردیم، خاطرات خوشی را با هم مرور می کردیم و قول دادیم دوباره روزهای خوب تکرار می شه و این روزها برای همه بچه ها یکسان است و خیلی زود تموم می شه. " مصاحبه شونده کد س؛ "بهشون این را می گفتیم که ماما، سالم و سلامت هستیم باید خدا را شاکر باشیم و ممکن است این بیماری بتونه چهارده روز ما را از هم جدا کنه، جایی باشیم که نتونیم همدیگر را ببینیم پس باید قدر همدیگر را بدونیم. " مصاحبه شونده کد ب.

سواد و مهارت: دیگر موضوع در رابطه والدین با فرزندان افزایش اطلاعات و مهارت فرزندان می باشد. سواد در رابطه با اطلاعات بهداشتی و به طور خاص پیشگیری از بیماری کووید ۱۹ می باشد. در این جهت مشارکت کنندگان تلاش داشتند، سواد فرزندان خود را در این زمینه افزایش دهند. دسترسی به اطلاعات درست از رسانه ها و در اختیار فرزندان گذاشتن، از کنش های والدین در این شرایط بود. والدین حداکثر تلاش خود را برای افزایش دانش و سواد فرزندان برای پیشگیری از ابتلا به کووید ۱۹ به کار گرفته اند. "به بچه ها گفتم بچه ها اگر بگیرن خیلی خفیف می گیرن تا اینکه نگران نباشن و گفتم هر کسی خودش بهداشت را رعایت کنه و خونه بمونه نمی گیره. " مصاحبه شونده کد ژ "من بهش توضیح دادم که این یک بیماری هست، بیماری خطرناک هست چون که همه می گیرن و تعداد مریض ها زیاد می شه و بیمارستان ها شلوغ می شه به خاطر این خطرناکه، و نباید همه با هم بگیریم. " مصاحبه شونده کد ذ "من خودم از طریق فضای مجازی نشانشون دادم که ویروس چی هست، شکلش حتی، بگم راه های انتقالش، راه های جلوگیری، پیامدهایی که می تونه داشته باشه، اتفاقاتی که تو اقتصاد و همه چیز دنیا افتاده باهاشون صحبت کردم و بچه های من الان به طور کامل آشنایی دارند با پدیده جدید کرونا. " مصاحبه شونده کد خ. دیگر موضوع افزایش مهارت فرزندان است. والدین در دوران قرنطینه تلاش داشتند مهارت های زندگی را به فرزندان خود بیاموزند. یکی از مهمترین راهبردها مسوولیت پذیر کردن فرزندان بود. "مشارکتشون در حد توانایشون بود مثلا مرتب کردن وسایل شخصی یا برو گلدون اتاق ها را آب بده، تکلیفش را به موقع انجام بده تا

فضای قرنطینه، بخش عمده زمان فراغت والدین با و فرزندان می‌گذرد، و خانواده با محدودیت‌هایی برای استفاده از فضاهای اجتماعی بیرون از خانه مواجه است، مشارکت‌کنندگان حداکثر تلاش را برای ایجاد فضای فراغت و سرگرمی به کار گرفتند که به سه روش انجام شد. اول سرگرمی، والدین تلاش می‌کردند فعالیت‌های سرگرم‌کننده‌ای را ایجاد کنند. "حالا غذاهایی که بچه‌ها تو این سن دوست دارن مثل پیتزا، لازانیا، حتی سیب‌زمینی سرخ کرده، با برنامه شیرینی‌پزی و نون پختن سرشون گرم میشه. مثلاً من امروز یک گلدان کوچک داشتم همون را آوردیم مرتبش کردیم، چیزی توش بکاریم خب مثلاً دخترم کلی با اون سرگرم شد." مصاحبه شونده کد ر» بازی کردن با فرزندان دیگر راهبرد والدین بود. والدین تلاش می‌کردند با خلاقیت، بازی‌های خانگی را طراحی کنند و یا از اینترنت و شبکه‌های اجتماعی فراگیرند و با فرزندان خود به بازی پردازند. "خب من بازی‌هایی مثل منج، مارپله و دبلنا برای دخترم تهیه کردم و خودم همیشه توی خونه باهاش بازی می‌کنم گاهی اوقات حتی یکی دو ساعت پشت سرهم مشغول بازی هستیم، حتی من اینترنت در اختیارش قرار دادم یکسری کارتونه‌ها را دانلود می‌کنه که با هم تماشا می‌کنیم." مصاحبه شونده کد پ. راهبرد دیگر والدین، در شرایط همه‌گیری کووید ۱۹ تماشای فیلم با فرزندانشان است. **سازگاری و آرامش:** از آنجایی که ویروس کرونا جدید که بزرگسالان با آرامش در این زمینه با کودکان صحبت می‌کنند، کودکان توجه زیادی به نحوه صحبت کردن بزرگسالان در مورد ویروس کرونا دارند. لذا، در کنار فعالیت‌هایی که والدین انجام می‌دادند، بیشتر از همه تلاش داشتند تا فضایی آرامش بخش را بر منزل حاکم کنند. به همین جهت سازگاری و آرامش را به‌عنوان یک راهبرد در نظر گرفتند که مضمون سوم به‌دست آمد. کمک به ارتقای سلامت روانی خانواده و فرزندان با استفاده از ایجاد فضای شادکامی و آرامش.

"خب این شرایط کرونا تقریباً از کوچک تا بزرگ، پیر و جوان تاثیر خودش را گذاشته یا حالا خستگی، کلافگی بوجود آورده، من سعی کردم که محیط خونه را اینقدر براش متنوع و شاد کنم که احساس بیقراری کمتری داشته باشند. سعی کردم رفتاری داشته باشم که هم سن بچه‌ها باشه، من و همسر خیلی تلاش می‌کنیم صبورانه از مشکلات عبور کنیم و بچه‌ها همون را به صبر و شکیبایی دعوت می‌کنیم." مصاحبه شونده کد ب. راهبرد دیگر مورد استفاده ایجاد فضای امید بخشی در فرزندان بود. که بدین منظور صحبت مثبت در مورد آینده و ایجاد امید در این زمینه از کنش‌های والدین در این دوران بوده است. "خاطرات خوشی را با هم مرور می‌کردیم و قول دادیم دوباره روزهای خوب تکرار می‌شه و این روزها برای همه بچه‌ها یکسان است و خیلی زود تموم میشه." مصاحبه شونده کد ت. استفاده از مفاهیم دینی صبر و توکل سومین راهبرد والدین در این زمینه است. آن‌ها تلاش می‌کردند با تقویت اعتقادات و استفاده از مفاهیم دینی، فرزندان را از نظر درونی تقویت کرده تا بتوانند با شرایط سازگار باشند و ناامیدی را از درون آن‌ها حذف کنند. "نمی‌تونیم این نگرانی را پنهان کنیم اما از نظر من ایمان و اعتقاد به خدا، معصومین می‌تواند آرامش‌خاطری برای خودمون و فرزندانمون باشه." مصاحبه شونده کد ب. در نهایت اینکه والدین تلاش کرده‌اند، تا نسبت به مشکلات به‌وجود آمده به نوعی صبوری کنند که هم خودشان با شرایط سازگار شوند و هم بتوانند فرزندان را با شرایط سازگار کنند. **مدیریت اطلاعات:** مضمون نهمی به‌دست آمده، مدیریت اخبار و اطلاعات است. یکی از مهمترین نگرانی‌های والدین، مواجهه مداوم فرزندان با آخرین اخبار مبتلایان و فوت شدگان ناشی از کووید ۱۹ می‌باشد. به همین جهت، به‌صورت هوشمندانه و در حد توان خود تلاش کرده‌اند که اخبار را مدیریت کنند. در این جهت، یکی از راه‌ها، سانسور اطلاعات است. این سانسور به‌صورت مانع شدن از مواجهه فرزندان با اطلاعات درست بود. اینکه فرزندان را موقع اخبار و اطلاعات به‌کار دیگری مشغول کنند یا اینکه در صورت مواجهه با فانتزی و طنز با آن برخورد کنند، که فرزندان احساس نگرانی نکنند. "خب روزهای اول درسته استرس داشتیم ولی سعی می‌کردیم پیش بچه‌ها نشان ندیم که مثلاً چی شده چطوری و اینا. از یک جایی به بعد که دیگه خودم اخبار را دنبال نمی‌کنم دیگه داریم به زندگیمون بیشتر فکر می‌کنیم تا کرونا." مصاحبه شونده کد د؛ یکی دیگر از راهبردهای مورد استفاده در این زمینه پیگیری شخصی اخبار است. به‌صورتی که زمانی که فرزندان نیستند و خواب هستند، اخبار را گوش دهند و یا اخبار را به‌صورت شخصی از شبکه‌های اجتماعی دریافت کنند. "سعی می‌کنیم اخبار تلویزیون را پیش بچه‌ها نبینیم و گوش نکنیم بیشتر اخبار را از گوشیم پیگیری می‌کنم به همین خاطر بچه‌ها اصلاً نگران نیستند." مصاحبه شونده کد ب؛ در نهایت اینکه اخبار را به‌صورت گزینشی در اختیار فرزندان قرار می‌دهند. در این حالت تلاش می‌کردند اخبار امیدوارکننده را در اختیار فرزندان قرار دهند. "دوباره اخبار سعی کردم آمار دقیق بهش نگم و هر روز بگم آمار

کسایی که خوب شدند بیشتر بوده، من و همسرم کلمه فوت کردند را بیان نمی کردیم و اصطلاحات و رمزهای کلامی گذاشتیم که ذهنیت مثبت به دخترم می داد. " مصاحبه شونده کد ح.

بحث و نتیجه گیری

هدف مطالعه حاضر ارزیابی تعامل والدین با فرزندان در قرنطینه خانگی در همه گیری کووید ۱۹ در شهر اراک بود. داده ها در ماه های اردیبهشت و خرداد فاز اول همه گیری در ایران با معیار اشباع با پانزده مادر خانواده ساکن شهر اراک و به روش مصاحبه نیمه ساختاریافته گردآوری شد. نتایج تحقیق نشان داد که در شرایط قرنطینه خانگی مهمترین دغدغه والدین، نحوه تعامل آن ها با فرزندان است. پنج مضمون به دست آمده شیوه های تعامل والدین با فرزندان: گفتگو و همدلی، سواد و مهارت، فراغت و سرگرمی، سازگاری و آرامش، مدیریت اطلاعات. را نشان می داد بر اساس نتایج می توان گفت که والدین تلاش داشته اند به صورت خلاقانه از یک سو اضطراب فرزندان خود را تا حدود زیادی کنترل و کاهش دهند و از سوی دیگر نیازهای فراغت آن ها را پاسخگو باشند. این یافته با نتایج پژوهش های چونگ و همکاران ۲۰۲۰، پاتریک و همکاران ۲۰۲۰ و اسپنلی و همکاران ۲۰۲۰ همسو است. نتایج پژوهش های مذکور حاکی از آن است که بحران های روانی و اجتماعی مانند شرایط کنونی واکنش های اضطرابی، ترس از آینده و سرنوشت حرفه ای، درماندگی و... اختلالات شایع نه تنها در کشور ما بلکه در تمام دنیا مشاهده می شود.

به طور کلی تحقیق حاضر نشان می دهد خانواده ها در همه گیری کووید ۱۹ و نیز موضوع قرنطینه خانگی، در کنار بسیاری از نگرانی ها به خصوص مساله اقتصادی، مهمترین دغدغه آنان نیازهای فرزندان از یک سو و حمایت روانی و خانوادگی از آن ها از سوی دیگر است. به این منظور خانواده ها تلاش کردند به صورت خلاقانه و یا با استفاده از اطلاعات و دانشی که از فضای مجازی و رسانه ها دریافت کرده اند، فضایی مناسبی را برای فرزندان به وجود آوردند. در این فضا، خانواده ها به ایجاد جو گفتگو و همدلی روی آورده اند که در آن روابط قدرت به سمت برابری سوق داده شده است. از سوی دیگر، تلاش شده در خانواده فضای مهارت آموزی شکل گیرد. از آنجایی که خانواده در فضای غیرهمه گیری، فرصتی برای رشد مهارت های زندگی نداشته است، شرایط قرنطینه باعث شده که خانواده ها مهارت فرزندان خود را افزایش دهند، به آن ها نقش و مسوولیت بدهند. از سوی دیگر، تلاش کرده اند برای جلوگیری از انتقال عفونت، به ارتقای سلامت و دانش فرزندان کمک کنند. حفظ آرامش و کم کردن اضطراب فرزندان مهمترین دغدغه والدین بوده که به صورت خلاقانه با ایجاد محیط امیدآفرین تلاش کرده اند، یکی از مهمترین راهبردهای خانواده ها، مدیریت اطلاعات و اخبار است. این مدیریت بیشتر از همه برای کاهش نگرانی و اضطراب فرزندان انجام شده که به فرزندان آموزش و آگاهی بدهند که به راستی آزمایی این اخبار پردازند و رویکرد گزینشی به آن از مهمترین راهبردها در این زمینه می باشد. والدین تلاش کرده اند به صورت خلاقانه از یک سو اضطراب فرزندان خود را تا حدود زیادی کنترل کنند و از سوی دیگر نیازهای فراغت آن ها را پاسخگو باشند. به طور کلی در این شرایط افراد با توجه به توانمندی هایی که دارند می توانند خود را با محیط و شرایط وفق دهند یا از خدمات روان شناختی استفاده کنند. در این میان افرادی که تجربه اضطراب دارند و نمی توانند بحران را مدیریت کنند آسیب پذیرتر از دیگر افرادند و تداوم این نگرانی ها ممکن است عوارض ناخواسته و ناخوشایندی در زندگی آن ها برجای بگذارد، به همین دلیل است که در شرایط بحران، استراتژی ها باید به گونه ای تنظیم شود که خدمات روانشناسی، مددکاری اجتماعی و حوزه های خدمات رسانی به خانواده ها بیشتر در دسترس باشد. خانواده یکی از نهادهای اجتماعی مهم و یا به گفته جامعه شناسان، گروه نخستین، اصلی ترین موضوع و زمینه فعالیت های حرفه ای مددکاران اجتماعی است. مددکاری اجتماعی در کلیه شعبات و شاخه های خود، به بیان دیگر، در تمامی روش های تخصصی خود مستقیم و یا غیرمستقیم در رابطه با خانواده تکالیف حرفه ای خویش را عرضه می دارد. [۱۸]

محدودیت ها: مطالعه حاضر کیفی است و محدودیت تعمیم پذیری دارد. مشارکت کنندگان در پژوهش حاضر در موج اول و دوم کووید ۱۹ بودند. با توجه به تداوم همه گیری، تحقیق کیفی در موج سوم و موج های آتی می تواند نتایج متفاوتی داشته باشد.

پیشنهادها: با توجه به مضامین استخراج شده در این پژوهش، پیشنهادهای پژوهشی در هر مورد به صورت پیش رو می باشد.

چنین آموزش‌هایی در همه بسترهای رسانه‌ای قرار گیرد تا خانواده‌ها به‌خصوص خانواده‌هایی که در قرنطینه خانگی در آپارتمان هستند، بدانند که چگونه می‌توانند ساعت‌ها و روزها را با فرزندان خود سرگرم باشند. سازگاری و آرامش: در شرایط کنونی بهترین کار استفاده از ظرفیت‌های منابع اجتماعی است. خطوط تلفنی ۱۲۳ و ۱۴۸۰ که برای مشاوره مردم در نظر گرفته شده است، در حوزه مشاوره و مددکاری در اختیار شهروندان هستند و اکنون که امکان مراجعه حضوری به مراکز مشاوره و روانشناسی وجود ندارد شهروندان می‌توانند از این امکان استفاده کنند و پیش از اینکه اختلافاتشان شدید شود از کارشناسان کمک بگیرند. همچنین از طریق رسانه‌های ارتباطی جمعی می‌توان در مورد تاثیرات سازگاری و مهارت‌های حفظ آرامش، آموزش‌های لازم را توسط متخصصین مرتبط ارائه کرد.

مدیریت اطلاعات: شایعات و اطلاعات نادرست در دوران پاندمی تاثیر بسیار منفی بر خانواده‌های می‌گذارد. ارائه اطلاعات درست به خانواده‌ها و معرفی مسیرهای درست اطلاعات به خانواده‌ها و نیز ایجاد اعتماد عمومی از سوی سیاستگذاران در همه‌گیری از اولویت‌های سیاستی است که پیشنهاد می‌گردد.

گفتگو و همدلی: آموزش به خانواده‌ها از طریق مراکز مرتبط و نیز رسانه‌های جمعی در مورد تاثیر گفتگو و همدلی در کاهش فشار همه‌گیری و نیز آموزش مهارت‌های مرتبط. داشتن مهارت ارتباط موثر و رعایت حریم فردی، فرصت دادن به یکدیگر و انتقال پیام موثر با صحبت و گفتگو می‌تواند تنش‌ها را از بین ببرد و روزهای سخت قرنطینه‌ی خانگی را کسالت آور نکند.

سواد و مهارت: افزایش سطح سواد سلامت خانواده‌ها در همه‌گیری و مهارت‌های مواجهه با همه‌گیری و خودمراقبتی و نیز مراقبت از فرزندان از طریق نهادهای مرتبط و نیز رسانه‌های جمعی.

فراغت و سرگرمی: در طول دوران کرونا بعضی از شبکه‌های تلویزیون، آموزش سرگرمی با فرزندان را ارائه می‌کرد. بهتر است

منابع

References:

1. Sadati AK, B Lankarani MH, Bagheri Lankarani K. Risk society, global vulnerability and fragile resilience; sociological view on the coronavirus outbreak. Shiraz E-Med J. Kowsar; 2020.
2. www.Entekhab.ir, News ID: 595688. Publication date 14:11 23 December 1399.
3. Lewis J SLC. Family therapy: Ensuring efficient treatment. Nejad SN, editor. Center for Family Studies and Research: Association of Parents and Educators of the Islamic Republic of Iran; 1999.
4. Touzandeh JH, Sedighi K, Nejat H, Kamalpour N. An investigation of relative effectiveness of cognitive-behavioral trainings of self-esteem on social adjustment of male juniors of high school. Curriculum Planning Knowledge & Research In Educational Sciences. 2008; 1(16) : 41-56 [Persian].
5. Fooladi E. Peer counseling, perspectives, mental health concepts, and skills specific to counselors. Tolo Danesh. 2004. [Persian].
6. Cheraghali Gol H, Rostami A, Abolmaali K. Comparison of family environment among runaway and non-runaway girls (12–20 Years). Social Research. 2013;6(8):78-108. [Persian].
7. Horwitz AV. Classical sociological theory, evolutionary psychology, and mental health. Mental health, Social Mirror: Springer; 2007. p. 67-93.
8. Aliakbari Dehkordi M, Eisazadeh F, Aghjanbaglu S. Psychosocial consequences of new Coronavirus patients (Quaid 19): A qualitative study. Iranian Journal of Health Psychology. 2020;2(4): 20-9.
9. Shadmehr M, Ramak N, Sangani A. The role of perceived mental stress in the health of suspected cases of COVID-19. Journal of Military Medicine. 2020;2(22):115-121. [Persian].
10. Chung SKG, Lanier P, Wong P. Mediating effects of parental stress on harsh parenting and parent-child relationship during Coronavirus (COVID-19) Pandemic in Singapore. Preprint –accepted at Journal Of Family Violence, 2020.
11. Patrick SW, Henkhaus LE, Zickafoose JS, Lovell K, Halvorson A, Loch S, et al. Well-being of parents and children during the COVID-19 pandemic: A national survey. Pediatrics. 2020;146(4).
12. Spinelli M, Lionetti F, Pastore M and Mirco Fasolo I. Parents' stress and children's psychological problems in families facing the COVID-19 outbreak in Italy. Frontiers in Psychology. 2020;11:17-3.
13. Zahedi Asl M. Fundamentals of Social Work. Tehran: Allameh Tabataba'i University Press; 2015. [Persian].